

Etusivu>Kanteen nostaminen>EU:n ja jäsenvaltioiden oikeudelliset järjestelmät>Jäsenvaltioiden oikeudenhoitojärjestelmät

Nacionalinės teislingumo sistemos

Belgia

Šiame skyriuje pateikiama teismų struktūros apžvalga.

Teisėtvarkos sistema. Teismų sistema

Belgijos teisinė sistema – tai **civilinės teisės tradicijos sistema**, apimanti kodifikuotas normas, kurias taiko ir aiškina teisėjai.

Belgijoje teismų sistema priskiriama išskirtinei **federacijos kompetencijai**.

Principai

Prieš pristatant Belgijos **teismų sistemą reikėtų priminti kai kuriuos konstitucinius ir bendruosius principus, susijusius su teisminės valdžios struktūra**.

Be įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios, Konstitucijoje nustatyta teisminė valdžia, kurią vykdo teismai. Taigi teismai kartu su kitomis konstitucinėmis **galėmis yra nepriklausoma** valdžia.

Teismų vaidmuo yra spręsti bylas, todėl jie taiko teisę: Teisminės valdžios užduotis yra teisti. Todėl vykdamas teisminę valdžią taikoma teisė: jis nagrinėja civilinius ginčus ir taiko baudžiamąją teisę asmenims, padariusiems nusikaltimą. Skiriami teismo pareigūnai (aukštųjų ir aukštesniųjų teismų teisėjai) ir prokurorai (prokuratūra arba prokuratūra).

Pagal Konstitucijos 144 ir 145 straipsnių nuostatas ginčai, susiję su civilinėmis teisėmis, priklauso išimtinai teismų jurisdikcijai, o ginčai, kurių dalykas – politinės teisės, priklauso teismų jurisdikcijai, išskyrus įstatyme numatytas išimtis.

Bet koks teismas ar sprendimas priimanti institucija gali būti įsteigti tik pagal įstatymą. Nepaprastosios komisijos ar tribunolai negali būti steigiami jokiais pavadinimais pagal Konstitucijos 146 straipsnį.

Teismų **posėdžiai** yra **vieši**, nebent toks viešumas trukdytų tvarkai ar pažeistų papročius; tokiu atveju teismas priima sprendimą (Konstitucijos 148 straipsnio 1 dalis). Be kita ko, teismo posėdžių viešumo principas leidžia užtikrinti teismų veiklos skaidrumą.

Kiekvienas teismo sprendimas **yra** pagrįstas. Jis paskelbiamas viešame posėdyje (Konstitucijos 149 straipsnis). Pagrindimo įpareigojimas, nustatytas Konstitucijoje ir Teismų įstatymo 780 straipsnyje, reiškia, kad teisėjas turi atsakyti į faktinius ir teisinius ieškinio pagrindus, išdėstytus šalių reikalavimuose. Pagrindimas turi būti išsamus, aiškus, tikslus ir adekvatus. Teismo sprendimų pagrindimo įpareigojimas, kaip ir teisėjo nepriklausomumas, apsaugo asmenį, kurio byla nagrinėjama, nuo galimos teisėjo savivalės, be to, atsižvelgdamas į pagrindimą, jis gali nuspręsti, ar skųsti sprendimą apeliacine ar kasacine tvarka.

Teisėjų nepriklausomumą atliekant savo teismines funkcijas, taip pat prokuratūros nepriklausomumą atliekant tyrimus ir procesinius veiksmus prieš atskirus asmenis, nepažeidžiant kompetentingo ministro teisės nurodyti, kad būtų taikomi procesiniai veiksmai, ar teisės priimti įsakymus, susijusius su baudžiamąja politika, įskaitant tyrimų ir procesinių veiksmų sritį, įteisinga Konstitucijos 151 straipsnio 1 dalis.

Pagal šios nuostatos 4 dalį taikos teisėjus, teismų teisėjus, teismų ir Kasacinio teismo patarėjus **skiria Karalius** įstatymų nustatyta tvarka ir sąlygomis.

Teisėjai skiriami iki gyvos galvos. Jie išleidžiami į pensiją sulaukę įstatymo nustatyto amžiaus ir gauna įstatymo apibrėžtą pensiją. Teisėjas negali būti atleistas iš pareigų ar laikinai nuo jų nušalintas kitaip nei teismo sprendimu. Teisėjas gali būti perkeltas į kitą vietą tik paskyrus jį į naujas pareigas ir jam sutinkant (Konstitucijos 152 straipsnis). Karalius taip pat skiria ir atleidžia prie teismų veikiančių prokuratūrų pareigūnus (Konstitucijos 153 straipsnis). Teismų sistemos narių atlyginimai yra nustatyti įstatymu (Konstitucijos 154 straipsnis).

Be to, joks teisėjas negali priimti vyriausybės siūlomų atlyginamų pareigų, nebent eitų jas neatlygintinai ir jos nebūtų nesuderinamos su teisėjo pareigomis pagal įstatymus (Konstitucijos 155 straipsnį).

Teismo rūšis

Belgija turi penkias pagrindines teismines sritis, **penkios apeliacinės instancijos** teismai: Briuselio, Lježo, Monso, Gento ir Antverpeno.

Šios jurisdikcijos padalytos į teismines apygardas, **kurių kiekvienoje veikia pirmosios instancijos teismas**. Šalyje yra 12 teismų apygardų. Briuselio teisminė apygarda turi du pirmosios instancijos teismus, iš kurių vienas yra olandų kalba, o kitas – prancūzų kalba.

Be to, **teismų apygardose veikia 9 darbo teismai ir 9 bendrovių teismai**.

Apskričiai savo ruožtu skirstomi į teisminius kantonus (canton judiciaire/gerechtelijk kanton), kurių kiekvienas **yra civilinių bylų teisėjas (teisingumas)**. Visoje Belgijos teritorijoje yra 187 kantonai.

Kiekvienoje iš dešimties provincijų ir Sostinės Briuselio administracinėje apygardoje **veikia prisiekusiųjų teismas**. Prisiekusiųjų teismas neveikia nuolat. Jis sudaromas kiekvieną kartą, kai į jį sušaukiami kaltinamieji.

Į **kokį teismą turi būti kreipiamasi, priklauso nuo nusikaltimo pobūdžio ir sunkumo, ginčo pobūdžio ir sumų dydžio**.

Tam tikrais atvejais teismas, į kurį turi būti kreipiamasi, priklauso nuo bylos pobūdžio. Taikos teisėjas turi jurisdikciją spręsti kaimynystės ginčus, o pirmosios instancijos teismas turi jurisdikciją nagrinėti santuokos nutraukimo bylas. Kitais atvejais kriterijus yra šalių statusas. Iš esmės verslo teismas yra specializuotas teismas, kuris nagrinėja įmonių tarpusavio ginčus.

Nustačius, kokios rūšies teismas kompetentingas, reikia nustatyti **vietą**, kurioje byla turi būti nagrinėjama.

Civilinės teisenos srityje ieškiny s gali būti teikiamas atsakovo oficialios gyvenamosios vietos teismui arba vietos, kurioje priimtas įsipareigojimas arba kurioje įsipareigojimas turėtų būti vykdomas, teismui.

Baudžiamosios teisenos srityje kompetencija taip pat priskiriama vietos, kurioje padarytas nusikaltimas, teismui, įtariamojo faktinės gyvenamosios vietos teismui ir vietos, kurioje įtariamąjį galima rasti, teismui. Juridinių asmenų atveju tai yra jo registruotos buveinės vietos ir vietos, kurioje yra minėto juridinio asmens pagrindinė verslo vieta, teismas.

Teismai ir jų hierarchija

Teismų sistema yra pagrįsta hierarchine struktūra. Teismų hierarchija Teismų struktūra yra tokia:

4	KASACINIS TEISMAS		
3	Apeliaciniai teismai	Darbo teismai	Sėdimieji kursai
2	Pirmosios instancijos teismai	Darbo ginčų teismai	Bendrovių teismai
1	Taikos teismai	Policijos teismai	

Žemesnės instancijos teismų priimami sprendimai vadinami jugements. Apeliacinių, darbo ginčų, prisiekusiųjų ir kasacinių teismų priimami sprendimai vadinami arrêts.

Civilinės jurisdikcijos teismuose daugiausia nagrinėjami privatūs tiek fizinių, tiek juridinių asmenų ginčai.

Baudžiamosios jurisdikcijos teismų tikslas – nubausti asmenis, padariusius veikas, už kurias baudžiama įstatymuose nustatytais bausmėmis (ikalinimas, viešieji darbai, baudos ir kt.).

Pasitaiko, kad viena iš šalių nesutinka su teismo paskelbtu nuosprendžiu. Kelios **teisių gynimo priemonės** leidžia bylos šalims arba, kai kuriais atvejais, trečiosioms šalims gauti naują sprendimą byloje, kurią jau yra priėmęs teismas. Teisių gynimo priemonės skirstomos į dvi kategorijas: paprastuosius ir nepaprastuosius.

Yra dvi **įprastos teisių gynimo priemonės**: protestas ir apeliacinis skundas.

Prieštaravimas **leidžia** kaltinamajam, kuris buvo nuteistas neatvykus į teismą, prieštarauti teismo sprendimui. Tokiu atveju sprendimą priėmęs teismas bylą nagrinėja dar kartą.

Išskyrus keletą atvejų, kuriais to daryti negalima, teise teikti **apeliacinius skundus** gali naudotis visos suinteresuotosios šalys. Tiek nuteistasis, civilinis ieškovas, ieškovas ar atsakovas, tiek prokuratūra gali prašyti bylą nagrinėti antrą kartą. Apeliacinį skundą visada nagrinėja aukštesnės instancijos nei pirmąjį sprendimą priėmęs teismas.

Toliau pateikiamoje lentelėje **apžvelgiami teismai, nagrinėjantys apeliacinius skundus pagal** tai, koks teismas priėmė ginčijamą sprendimą:

Sprendimas		Skundas
Taikos teismas	Civilinės bylos	Pirmosios instancijos teismas (Civilinių bylų skyrius)
	Komercinės bylos	Bendrasis įmonės teismas
Policijos teismas	Baudžiamosios bylos	Pirmosios instancijos teismas (Baudžiamųjų bylų teismas)
	Civilinės bylos	Pirmosios instancijos teismas (Civilinis teismas)
Darbo teismas		Darbo ginčų apeliacinis teismas
Pirmosios instancijos teismas		Apeliacinis teismas
Bendrasis įmonės teismas		Apeliacinis teismas

Apeliacine instancija pirmosios instancijos arba apeliacinio teismo teisėjai antrą ir paskutinį kartą bylą nagrinėja iš esmės ir priima galutinį sprendimą. Tačiau šalys dar gali teikti **kasacinį skundą**.

Iš tiesų be paprastųjų **sprendimo apskundimo būdų, yra ir vadinamieji nepaprastieji** apskundimo būdai, kurių pagrindinis kasacinis skundas. Skundo pateikimas Kasaciniam teismui nereiškia, kad kreipiamasi į trečiąją instanciją ar į teismą, užimančį trečiąją teismų sistemos pakopą. Kasacinis teismas nenagrinėja jam perduotos bylos faktų, o tikrina, ar sprendimas priimtas nepažeidžiant teisės.

Be minėtųjų teismų, Belgijoje veikia dar du teismai, Jie vykdo kontrolės funkciją: **Valstybės taryba** ir **Konstitucinis Teismas**. Valstybės taryba – tai aukščiausios instancijos administracinis teismas, kontroliuojantis administravimą. Jis imasi veiksmų, jeigu, piliečio nuomone, administracija nesilaikė teisės aktų. Konstitucinio Teismo vaidmuo – užtikrinti, kad įstatymai, dekretai ir įsakai atitiktų Konstituciją, ir prižiūrėti, kad būtų tinkamai paskirstytos Belgijos valdžios institucijų kompetencijos.

Teisės duomenų bazės

[Belgijos teisminės valdžios portale galima naudotis, be visų kitų dokumentų, Belgijos teismų](#) praktika, teisės aktais ir leidiniu Moniteur belge.

Ar šiomis duomenų bazėmis galima naudotis nemokamai?

Taip, duomenų bazė **galima naudotis nemokamai**.

Susijusios nuorodos

[Federacinė viešoji teisingumo tarnyba](#)

Paskutinis naujinimas: 13/01/2021

Tai teksto mašininis vertimas. Šio puslapio savininkas neprisiima jokios atsakomybės dėl šio mašininio vertimo priemone išversto teksto kokybės.